

(WVL); (CD); (ZD); (ZD); (GPO);
; @waternet.nl'; (PPO); (PPO); (WVL);
; (WVL); (MN);
(CD); @uvw.nl';
(WVL); (WVL);
(WVL)

Onderwerp: Weekbericht Bodem+ (week 42)

Beste collega's,

Vorige week was in het weekbericht een item opgenomen over een KRW brochure. Deze brochure was echter niet nieuw maar was al een aantal jaren geleden ontwikkeld.

In dit weekbericht (week 42 van 2017) worden de volgende onderwerpen behandeld:

- 1. Oproep: werk mee aan opbouw database onderzoek relatie puin en verdenking op asbest**
- 2. Prijsvraag uitvraag Innovatieve vormen van kennisdoorwerking Bodem en Ondergrond 2017-2018**
- 3. Nieuwsbrief Tussen bodem en ondergrond nr. 8 - 12 oktober 2017**
- 4. ZEMBLA onthult: RIVM wil onderzoek naar milieurisico's kunstgrasvelden**
- 5. ILT geeft bodem hoogste prioriteit**
- 6. Asbest in straalmiddel Eurogrit**
- 7. Op de agenda: VVM Café, Platform Toezicht Bodem en Symposium BodemBreed**
- 8. Divers nieuws over de Omgevingswet**
- 9. Divers nieuws over circulaire economie en duurzaamheid**
- 10. Divers nieuws over Natuurlijk Kapitaal en Biodiversiteit**
- 11. Divers nieuws over de energietransitie**
- 12. Divers nieuws over klimaatadaptatie**
- 13. Bodemboeren wint internationale Agrofilm-prijs**
- 14. De leefomgeving in 3D**
- 15. Heel Holland zakt**
- 16. Regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst'**
- 17. Verlenging toelatingglyfosaat geen gelopen koers**
- 18. Nieuws uit de regio**

1. Oproep: werk mee aan opbouw database onderzoek relatie puin en verdenking op asbest

De opbouw van een database om een onafhankelijk onderzoek uit te kunnen voeren naar de relatie tussen het voorkomen van puin in de bodem en de daadwerkelijke aanwezigheid van asbest gaat van start. Diverse private en publieke organisaties die zich hebben aangesloten bij dit initiatief gaan hiermee in het najaar van 2017 aan de slag. Beschikt u over data uit

asbestonderzoeken of partijkeuringen die hieraan een bijdrage kunnen leveren, dan nodigen wij u uit om hier ook aan bij te dragen. [Lees verder](#).

2. Prijsvraag uitvraag Innovatieve vormen van kennisdoorwerking Bodem en Ondergrond 2017-2018

De eerste prijsvraag over Innovatieve vormen van kennisdoorwerking Bodem en Ondergrond 2017-2018 is inmiddels op TenderNed geplaatst. Bekijk de prijsvraag op [TenderNed](#).

Op 5 september is er een informatiesessie gehouden over de aanstaande trajecten vanuit het Kennisbudget van het Convenant Bodem en Ondergrond. Op onze website www.bodemconvenant.nl kunt de presentaties van die dag inzien.

Op 5 oktober heeft het programmateam van bovengenoemd Convenant besloten dat de Prijsvraag zich zal richten op de volgende thema's:

1. Bodem en leefbaarheid landelijk gebied en natuur
2. Bodem en mobiliteit en transport (o.a. ondergrondse infrastructuur, kabels en leidingen, ondergronds bouwen)
3. Bodem en klimaatverandering, mitigatie en adaptatie
4. Bodem en energievoorziening

Lees verder in bijgaande email en kijk op [onze website](#).

3. Nieuwsbrief Tussen bodem en ondergrond nr. 8 - 12 oktober 2017

Amper een week geleden maakte de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid bekend dat in een veel groter gebied rondom de Dordtse chemiefabriek Chemours (Dupont) 'licht verhoogde PFOA' in de grond zit dan aanvankelijk was aangenomen. 'Licht', maar ernstig genoeg om fikse problemen te geven voor bouwprojecten wanneer de grond zou worden hergebruikt. Het had zomaar een van de aanleidingen kunnen zijn voor de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) om in haar meerjarenplan terecht de hoogste prioriteit te gaan geven aan het voorkomen van bodemverontreiniging en aan een duurzaam gebruik van de bodem en het grondwater. 'De maatschappelijke kosten van het niet naleven van bodemregelgeving zijn groot', schrijft de ILT. 'Oorzaken hiervan zijn onder meer: de complexe regelgeving, versnippering van het toezicht, diversiteit en heterogeniteit van de doelgroepen en het potentiële grote financieel gewin door verkeerde toepassing van de regels.' Lees [de nieuwsbrief](#) met diverse nieuwsberichten, wetenswaardigheden en een overzicht van interessante bijeenkomsten,

4. ZEMBLA onthult: RIVM wil onderzoek naar milieurisico's kunstgrasvelden

Opnieuw dook Zembla in het kunstgrasdossier. Volgens [het programma](#) is het gebruik van rubbergranulaat van oude autobanden in kunstgrasvelden mogelijk milieuvervuilend. [Zembla onthult](#) ook dat het RIVM onderzoek gaat doen naar de milieurisico's van rubbergranulaat in kunstgrasvelden. Naar aanleiding van de uitzending zijn door D66 [kamervragen](#) gesteld aan de Staatssecretaris. Lees ook het artikel ['Europees Parlement wil duidelijkheid over gezondheidsrisico's](#)

[kunstgras](#)'.

[De Vereniging Band en Milieu \(RecyBEM\)](#) reageert op haar website:

Onwaarschijnlijk dat rubbersnippers bron zijn van zink in de grond. Steeds weer brengt Zembla suggestieve berichtgeving om dit materiaal in het verdomhoekje te plaatsen.

5. ILT geeft bodem hoogste prioriteit

De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) geeft het voorkomen van bodemverontreiniging en het duurzaam gebruik van de bodem en het grondwater de hoogste prioriteit. Dit staat in het Meerjarenplan 2018-2022. In een toelichting geeft inspecteur-generaal Jan van den Bos aan dat 'we onze taken en inspecties blijven uitvoeren. Maar we kunnen niet alles in dezelfde mate controleren. De inspectie moet kiezen. Daarom hebben we uitgezocht waar de grootste maatschappelijke schade kan ontstaan. Dat is onder meer door water- en bodemverontreiniging en door het onjuist verwerken van afvalstoffen. We werken aan de effectiefste inzet hierop.' [Lees verder](#).

6. Asbest in straalmiddel Eurogrit

Mogelijk 140 bedrijven hebben gewerkt met het straalmiddel Eurogrit, waarin asbestvezels zijn aangetroffen. Het straalmiddel is geleverd door het bedrijf Eurogrit BV uit Dordrecht. Staalgrit wordt gebruikt om roest te verwijderen c.q. te voorkomen. De kans is reëel dat werknemers zijn blootgesteld aan asbest. In ieder geval kan er sprake zijn van onzekerheid. De Inspectie SZW, Inspectie Leefomgeving en Transport en de Omgevingsdiensten werken samen om de problematiek goed in kaart te brengen en maatregelen te nemen. [Lees verder](#). Lees ook het [bericht op de website van het bedrijf Eurogrit](#). Met asbest besmet straalmiddel van het Dordtse bedrijf Eurogrit blijkt overal in het land te zijn gebruikt. Lees ook het bericht [Alarm over asbest in Straalmiddel](#) en het bericht [Asbesthoudend grit door de hele regio gebruikt](#). Ook Rijkswaterstaat inventariseert met betrokken aannemers of bij projecten van Rijkswaterstaat Eurogrit is gebruikt. Lees verder op de [website van Rijkswaterstaat](#).

7. Op de agenda: VVM Café, Platform Toezicht Bodem en Symposium BodemBreed

- [VVM Café: Voedselvoorziening en migratie \(18 november, Utrecht\)](#)
Emeritus hoogleraar milieukunde en duurzame ontwikkeling Klaas van Egmond zal tijdens dit café zijn visie verwoorden over de relatie tussen voedselvoorziening en migratie. In zijn verhaal legt hij ook een link naar klimaatverandering, toegang tot land en landgebruik, het financiële systeem en morele waarden. Na de lezing is er ruim gelegenheid om vragen te stellen en met elkaar in discussie te gaan over de rol van land en landgebruik in onze veranderende wereld.
- [Aankondiging: Platform Toezicht Bodem \(28 november 2017, Ede\)](#)
Deze PTB-bijeenkomst wordt samen met de Gelderse Omgevingsdiensten georganiseerd op 28 november (10.00-16.00 uur) in De Reehorst in Ede. In het plenaire programma in de ochtend wordt u geïnformeerd over verschillende actuele ontwikkelingen zoals het ketentoezicht op grondstromen in Gelderland, de laatste ontwikkelingen rondom de Omgevingswet en de consequenties daarvan voor toezicht en handhaving,

het nieuwe Gelders beleid voor lood en asbest in bodem en de uitkomsten van het IL&T-onderzoek naar gemeentelijke gronddepots. Tijdens het middagprogramma kunt u deelnemen aan interactieve workshops. U kunt zich alvast [aanmelden](#) voor de bijeenkomst. Meer informatie is te lezen in bijgaande email.

- [Symposium Bodem Breed \(27 november, Den Bosch\)](#)
Het netwerk event van de bodem en ondergrond wordt dit jaar op woensdag 8 november 2017 bij de HAS Hogeschool en ZLTO te Den Bosch georganiseerd. Met deze nieuwsbrief informeren wij u verder over het symposium.

8. Divers nieuws over de Omgevingswet

- [Kwartslag 1 - oktober 2017 \(aan de slag met de Omgevingswet\)](#)
Met trots presenteren wij u deze eerste editie van het kwartaalbericht Kwartslag. U ontvangt Kwartslag omdat u betrokken bent of was bij activiteiten van het programma Aan de slag met de Omgevingswet.
- [Nieuwsmail nieuwste Oog op de Omgevingswet, oktober 2017](#)
Vrijdag 6 oktober jl. verscheen de nieuwste Oog op de Omgevingswet, oktober 2017 met daarin diverse artikelen.
- [Praktijkdag Toezicht en Handhaving Omgevingswet \(30 oktober, Utrecht\)](#)
Tijdens de praktijkdag presenteert het programma Aan de slag met de Omgevingswet de resultaten van een landelijke onderzoek onder handhavers en toezichthouders over hoe de Omgevingswet leeft en wat zij nodig hebben bij het werken met de wet. U gaat vervolgens met elkaar in gesprek over de veranderingen die de nieuwe wet- en regelgeving en anders werken met zich mee brengen. Dit doen we vooral aan de hand van concrete praktijkvoorbeelden
- [Derde hackathon Omgevingswet van hoge kwaliteit](#)
Op 6 en 7 oktober 2017 vond in Eindhoven de derde hackathon Omgevingswet plaats. Elf teams hebben 36 uur lang bijna non stop gewerkt aan vier vraagstukken. De resultaten waren van opvallend hoge kwaliteit, zeker gezien de korte tijd. De winnaar: het idee Planrrr waarmee je mensen kunt betrekken bij plan- en besluitvorming. Nog een conclusie van deze dag: de ene gemeente is duidelijk verder met het op orde brengen van data dan de andere.
- [Grote zorgen over complexe IT Omgevingswet](#)
Bureau ICT-toetsing (BIT) maakt zich zorgen over de ontwikkeling van het digitale stelsel van de Omgevingswet en adviseert het huidige programma flink te reduceren omdat het te complex is. Ter illustratie: er moeten nu naar schatting zo'n 80.000 begrippen worden vastgelegd en in het overzetten van landelijke regelgeving naar het nieuwe systeem gaat naar verwachting zo'n 35 mensjaren werk zitten.
- [Code oranje voor het Digitaal Stelsel Omgevingswet](#)
Het Bureau ICT-Toetsing (BIT) geeft een weeralarm voor de bui die Omgevingswetdeskundigen in het land al zagen hangen: het DSO-in-aanbouw (Digitaal Stelsel Omgevingswet) is onnodig complex. Doorwerken op de huidige manier heeft een groot risico dat er een te dure IT-oplossing komt waar gebruikers weinig aan hebben, waarschuwt het BIT.
- [Veenendaal zet volgende stap richting Omgevingswet](#)
Met de Startnotitie Omgevingsvisie zet de gemeente Veenendaal een stap op weg naar de invoering van de nieuwe Omgevingswet. De Startnotitie heeft als vertrekpunt de strategische visie en geeft de aanzet voor de ontwikkeling van een overkoepelende visie voor de fysieke leefomgeving van Veenendaal.
- [Interne nieuwsbrief De Omgevingswet en RWS \(nr. 17 / 11 oktober 2017\)](#)
Dit is de interne nieuwsbrief over de veranderopgave van de implementatie van de Omgevingswet binnen RWS. Zie de bijlage. Collega's bij RWS

kunnen zich nog steeds voor onze interne RWS-nieuwsbrief aanmelden via omgevingswet@rws.nl.

9. Divers nieuws over circulaire economie en duurzaamheid

- [AEC bodemassen verwerkt tot secundaire grondstoffen \(zie bijlage\)](#)
Hergebruik van grondstoffen is een pijler van de circulaire economie. Maar dit geldt ook voor het geven van nieuwe functies aan afval stoffen. Zo wordt jaarlijks zo'n 700.000 ton bodemas uit Afval Energie Centrales in Nederland en België ingezet als secundaire grondstof. Bijvoorbeeld als granulaat in de wegenbouw.
- [Gemeenten gaan circulair](#)
Steeds meer gemeenten brengen in kaart hoeveel grondstoffen de stad in gaan, en hoeveel er als afval er weer vrijkomen. Beide stromen in balans brengen, is werken aan een circulaire economie.
- [Recycling Symposium \(1 november, Eemshaven/Delfzijl\)](#)
Na de succesvolle eerste editie van het recyclingcongres in 2016, met als thema 'Delfzijl de circulaire hotspot van morgen', organiseert Groningen Seaports op 1 november van dit jaar wederom een recyclingcongres in Delfzijl. De circulaire economie speelt een voorname rol in de economische ontwikkeling van de Groninger zeehavens.
- [Duurzaamheidsnetwerken in internationaal perspectief](#)
Tijdens het internationale Commons-congres op 10-14 juli jongstleden in Utrecht organiseerde DuurzaamDoor een eigen Practitioners' Lab met ervaringen in buitenlandse programma's. Kunnen we nog van elkaar leren?
- [Nederland kan voortrekker worden in circulaire economie](#)
ABN AMRO presenteerde op Prinsjesdag haar visie over de circulaire toekomst van Nederland. Zij belicht daarbij de kansen en uitdagingen op wat nodig is om de transitie naar een circulaire economie mogelijk te maken. Nederland heeft als exportland veel troeven in handen om wereldwijd een voortrekkersrol te vervullen door haar kennis en kunde over circulariteit naar het buitenland te exporteren.
- [ECN: beter beleid en investeringsklimaat nodig voor bio-economie](#)
ECN sluit zich aan bij de Federatie Bio-economie -een nieuw platform van bedrijven, kennisinstellingen en NGO's - dat de biobased economie op de kaart wil zetten en wil pleiten voor een beter beleid en investeringsklimaat voor de bio-economie.
- [Eerlijke voeding aan kop in de Duurzame 100](#)
Winnaar Volkert Engelsman heeft afgelopen jaar een proef gedaan om de 'echte kosten' maar ook de baten van de teelt van biologisch en gangbaar fruit tegenover elkaar te zetten, een primeur in de wereld.

10. Divers nieuws over Natuurlijk Kapitaal en Biodiversiteit

- [Ook in Nederland vindt ontbossing plaats](#)
Een recente analyse van het Nederlandse bosareaal op basis van topografische kaarten en luchtfoto's laat zien dat de oppervlakte bos in Nederland sinds 2013 jaarlijks met 1350 hectare is afgenomen. Per jaar is gemiddeld 3036 hectare bos verdwenen, wat slechts deels gecompenseerd wordt door de jaarlijkse aanplant van 1686 hectare nieuw bos elders.
- [Tussenbalans van de Leefomgeving 2017 naar Kamer](#)
De PBL-notitie de Tussenbalans van de Leefomgeving 2017 is vandaag verzonden aan de Eerste (en Tweede) Kamer. PBL concludeert onder meer dat een toenemende uitstoot van broeikasgassen en de onverminderde druk van de landbouw op natuur en milieu op zijn minst suggereren dat de gezochte ontkoppeling tussen economische groei en milieudruk nog niet is bereikt.
- [Meerdere vliegen in één klap: over inzet van groen tegen luchtvervuiling](#)
'De Staat doet te weinig tegen luchtvervuiling', zo oordeelde de rechter in

een zaak die was aangespannen door Milieudefensie. Vermindering van uitstoot bij de bron wordt als belangrijke oplossing gezien. Inzet van natuurlijk kapitaal kan echter ook een bescheiden bijdrage leveren. Bovendien sla je daarmee meerdere vliegen in één klap.

- [Groene Woud vraagt bewoners om hulp voor meer biodiversiteit](#)
Streekfonds Het Groene Woud wil meer biodiversiteit in haar natuurgebied. Daarom heeft het fonds bewoners van het gebied gevraagd om met 'out-of-the-box' ideeën te komen om de hoeveelheid verschillende plant- en diersoorten te laten toenemen.
- [Breda springt in de bres voor bijen](#)
De Beer plant bijvriendelijke bloembollen in de vorm van een vliegende bij, het logo van het Bredaas Bijenhouders Collectief. Nieuwe beplanting langs singels en in woonwijken is een van de manieren waarop de biodiversiteit in de stad verbeterd wordt. De nectarrijke bollen bloeien van februari tot en met mei, een periode waarin er relatief weinig voedsel voor bijen beschikbaar is.
- [Op verschillende proefvelden kruiden ingezaaid](#)
Afgelopen weken hebben verschillende melkveehouders de eerste proefvelden ingezaaid voor het project "Koeien en Kruiden" van hogeschool Van Hall Larenstein. Op Dairy Campus heeft het Louis Bolk Instituut drie verschillende kruidenmengsels ingezaaid voor een meerjarige proef. Het project richt zich op het creëren van kruidenrijk grasland voor duurzaam bodembeheer, koegezondheid, biodiversiteit en goede leefgebieden voor weidevogels.
- [Gemeente De Bilt overweegt 'tuintegeltaks' in te voeren](#)
Het Biltse gemeentebestuur overweegt de rioolbelasting te koppelen aan de verhardingsgraad van tuinen. Dat zou met zich meebrengen dat mensen met groene tuinen minder belasting betalen dan mensen met betegelde tuinen. In den lande wordt ook wel gesproken over de 'tuintegeltaks'
- [Neonicotinoïden en fipronil vormen systemische bedreiging voor bijen én mensen](#)
Neonicotinoïde pesticiden (neonics) vormen een grote bedreiging voor de ecosystemen wereldwijd. Dat blijkt opnieuw uit een geactualiseerde uitgave van 's werelds meest uitgebreide wetenschappelijke evaluatie van de ecologische gevolgen van systemische pesticiden.

11. Divers nieuws over de energietransitie

- [Nieuw kabinet: sneller van het gas af](#)
De aansluitplicht van nieuwbouwwijken op gas wordt in het regeerakkoord vervangen door een warmteplicht. En aan het eind van de kabinetsperiode moeten minimaal 50.000 nieuwbouwwoningen gasvrij zijn, plus nog eens 30.000 tot 50.000 bestaande woningen op korte termijn gasloos kunnen worden gemaakt.
- ['Ook Nederland heeft een Energiewende nodig'](#)
Nederland moet in hoog tempo over op schone energie, huizen en kantoren isoleren, van het aardgas af en de elektrische auto in, vindt het nieuwe kabinet. Dat gaat heel erg veel geld kosten en iedereen moet meebetalen. Net als in Duitsland is ook in Nederland een Energiewende nodig.
- [Groestuipen aardwarmte zichtbaar in CO2-cijfers](#)
Het aandeel duurzame energie in de glastuinbouw groeide minder snel in 2016 dan in de jaren daarvoor. Dit kwam enerzijds door technische problemen bij aardwarmteprojecten en anderzijds door minder nieuwe duurzame energieprojecten.
- [Dag van de duurzaamheid: samen het verschil maken](#)
10 oktober 2017 is het alweer de 9e editie de nationale Dag van de duurzaamheid. Door heel Nederland vinden activiteiten plaats, georganiseerd door overheden, bedrijven en particulieren. Ook

- Rijkswaterstaat doet volop mee.
- [Rijkswaterstaat gunt Solar Highways aan Heijmans](#)
De realisatie van Solar Highways komt steeds dichterbij. De opdracht is definitief gegund aan Heijmans. Solar Highways, een innovatief geluidsscherm dat energie opwekt, is onderdeel van een groter pakket geluidwerende maatregelen langs de A50 tussen Sint-Oedenrode en knooppunt Paalgraven dat is aanbesteed.
- [Waterkracht kan in potentie halve wereld voorzien van elektriciteit](#)
Waterkracht heeft de potentie om bijna de halve wereld te voorzien van elektriciteit, zeggen energiewetenschappers van het Planbureau voor de Leefomgeving. Maar omdat het potentieel slecht in kaart gebracht was, was het niet mogelijk waterkracht eenvoudig te vergelijken met andere bronnen wat betreft potentieel en kosten.
- [Nieuw EU-project ontwikkelt betaalbare oplossingen voor energieneutraal bouwen](#)
Het EU-project AZEB ontwikkelt met 2 miljoen euro subsidie een integrale methodologie om kosteneffectief energieneutraal te bouwen. AZEB betekent affordable zero energy buildings, de nadruk ligt dus op betaalbaarheid.
- [Gasunie gaat groene energie opslaan op eiland in de Noordzee](#)
Gasunie heeft zich aangesloten bij een consortium van Nederlandse, Duitse en Deense netbeheerders met plannen voor een energie-eiland in de Noordzee. Het eiland gaat dan niet alleen wind-energie verdelen maar kan die energie ook opslaan in gasvorm.
- [Overheid investeert in stroom van koeienpoep](#)
Mest omzetten in groene energie: het klinkt fantastisch. Het kabinet trekt er 150 miljoen euro subsidie voor uit. Maar een oplossing voor het mestoverschot is het niet. Mest is niet het zwarte goud.
- [Opruimen Noordzee dure klus](#)
De Nederlandse olie- en gasindustrie richt een platform op dat de schouders gaat zetten onder de laatste grote klus van de sector in Nederland: het opruimen en waar mogelijk hergebruiken van de olie- en gasinfrastructuur op de Noordzee.
- [Utrecht wil van gas af](#)
Utrecht begint met het aardgasvrij maken van de stad. De wijk Overvecht-Noord geeft de aftrap. Het gaat hier om ruim 6600 woningen met een gasaansluiting. Verantwoordelijk wethouder Lot van Hooijdonk spreekt van een 'complexe operatie waarvoor nog geen draaiboek beschikbaar is'.

12. Divers nieuws over klimaatadaptatie

- [CO2-opslag? Het kan een stuk slimmer](#)
De industrie is de grootste uitstoter van CO₂, jaarlijks 45 miljoen ton. Dat moet sterk omlaag om de klimaatdoelen te halen. Plannen voor CO₂-opslag zijn met veel kritiek ontvangen.
- [Alomtevereenwoordelijk over plannen voor opslag van CO₂, 'maar het is wel de juiste weg'](#)
In geen enkele fabriek in Nederland wordt op dit moment CO₂ afgevangen en opgeslagen. Het nieuwe kabinet wil dat drastisch veranderen. Om de stijging van de temperatuur in 2050 onder de twee graden te houden, zal de Nederlandse industrie zijn CO₂-uitstoot fors moeten beperken. En daarvoor is afvang en opslag van twintig miljoen ton CO₂ per jaar vanaf 2030 een van de belangrijkste manieren.
- ['Koolstofboer' haalt CO₂ uit de lucht](#)
De opslag van CO₂ is voor het nieuwe kabinet een speerpunt bij het tegengaan van opwarming van de aarde. Boeren kunnen daarbij een handje helpen. Akkerbouwer Dingeman Burgers is al aan de slag.
- [Kabinet gaat door met wereldwijde inzet waterexperts](#)
De speciale teams die Nederland wereldwijd inzet voor advies aan landen

hoe deze zich beter kunnen beschermen tegen waterrampen, blijven ook de komende jaren actief. De financiering van de 'Dutch Risk Reduction' (DRR) teams wordt voor de duur van 3 jaar gecontinueerd.

- [Diepteinfiltratie als basis voor duurzaam watersysteem \(zie bijlage\)](#)
De Zonnehof is een stadslocatie in Amersfoort die opnieuw wordt ingericht. Om het gebied tegelijkertijd klimaatbestendig te maken, zal een duurzaam watersysteem worden aangelegd. Zonnehof ligt op de flank van de Utrechtse Heuvelrug. In de huidige situatie ontstaat bij hevige regenval wateroverlast beneden strooms, bij de Stadsring in Amersfoort.
- [Staatsbosbeheer en RWS tekenen overeenkomst voor 7500 hectare riviernatuur](#)
Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer hebben een overeenkomst getekend voor het onderhoud van de vegetatie in 7500 hectare riviernatuur in de uiterwaarden waarbij de vegetatielegger als meetlat wordt toegepast. Bij hoogwater moet de doorstroming van het vele water immers zo snel mogelijk gaan en bomen en struiken kunnen daarbij een belemmering vormen.
- [Minister Kamp ontvangt ereklimaatpenning](#)
Maandag 9 oktober heeft minister Kamp uit handen van prinses Laurentien de ereklimaatpenning ontvangen. De klimaatpenning wordt jaarlijks door HIER Klimaatbureau uitgereikt aan personen en organisaties die een uitzonderlijke bijdrage leveren aan de oplossing van het klimaatprobleem

13. Bodemboeren wint internationale Agrofilm-prijs

De documentairefilm Bodemboeren is opnieuw internationaal in de prijzen gevallen. In Nitra, 'het Wageningen' van Slowakije, ontving Fransjan de Waard, die de film samen met Joris van der Kamp maakte, op de slotdag van het filmfestival Agrofilm de 'Prize of the President' uit handen van festivalpresident Mario Schrenkel. Agrofilm is het oudste filmfestival van Europa dat de landbouw als thema heeft; dit jaar ontvouwde het zich de afgelopen week al voor de 33e keer, met een programma op verschillende plaatsen in Slowakije, en een totaal van zo'n 130 langere en kortere films uit diverse Europese landen. Ook de hoofdprijs van het festival ging naar een film die de levende bodem als thema heeft: Geoderma. [Lees verder.](#)

14. De leefomgeving in 3D

Binnen de provincie Zuid-Holland bestaat een behoefte aan 3D-visualisaties om de bodem een grotere rol te laten spelen in ruimtelijke ontwikkeling. Daarom zijn de 3D-behoefte in kaart gebracht en op basis daarvan zijn ter inspiratie enkele toepassingen gevormd en worden enkele aanbevelingen genoemd om een dergelijke visualisatie goed te laten landen. Tot slot wordt er een overzicht gegeven van het huidige aanbod en ontwikkelingen van 3D-visualisaties. [Lees verder.](#)

15. Heel Holland zakt

Bodemdeskundigen luiden de noodklok. Dat doen ze trouwens al veel langer maar langzaam maar zeker wordt hun geluid gehoord. De bodem in een aanzienlijk deel van Nederland daalt. Deels betreft het een natuurlijk proces, maar een belangrijke bijdrage aan de bodemdaling hebben we aan ons zelf te danken. Er wordt wel gezegd: God heeft de wereld geschapen maar de

Hollanders hebben hun eigen land vorm gegeven. Het zit ingeklonken in onze cultuur en ervaring. Nederlanders zijn experts op het gebied van landwinning op het water. Onze polders en dijken behoren tot het UNESCO Werelderfgoed. [Lees verder.](#)

16. Regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst'

De fractievoorzitters Mark Rutte (VVD), Sybrand van Haersma Buma (CDA), Alexander Pechtold (D66) en Gert-Jan Segers (ChristenUnie) hebben op 10 oktober 2017 het regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' gepresenteerd. [Lees verder.](#)

17. Verlenging toelatingglyfosaat geen gelopen koers

Dat glyfosaat ook de komende tien jaar mag worden gebruikt in de Europese Unie staat nog niet vast. Vertegenwoordigers van de lidstaten komen niet tot een eenduidig oordeel. Vertegenwoordigers van de lidstaten van de Europese Unie komen vandaag en morgen bijeen om in het permanent comité voor planten, dieren, voeding en veevoer (Scopaff) te praten over de hernieuwde toelating van glyfo-saat. Veel landen tegen. [Lees verder.](#)

18. Nieuws uit de regio

Vanuit de regio nog de volgende berichten:

- [Gronings zand in diepvries naar Delft voor bevingsproeven](#)
Met hulp van permafrost-experts ingevlogen vanuit Alaska probeert Deltares diepgevroren monsters van Groningse zandlagen ongeschonden naar het laboratorium over te brengen. Daar willen de onderzoekers kijken hoe groot het gevaar is op verweking tijdens aardbevingen.
- [Uniek onderzoek naar verweking door aardbevingen](#)
Is er kans dat in het gasgebied de grond door aardbevingen verweekt, waardoor veel schade kan ontstaan aan gebouwen en wegen? Om die vraag te beantwoorden, werken Nederlanders en Amerikanen samen op drie locaties in Groningen, in opdracht van de NAM. Dat gebeurt bij Uithuizermeeden, Kolham en Foxhol. Op een unieke manier nemen ze daar bodemonsters uit een 3 tot 12 meter diepe grondlaag die eerst is bevroren met behulp van vloeibare stikstof.
- [Graven naar vervuilde plekken onder Veemarktterrein in Assen](#)
Er is gestart met de bodemsanering op het Veemarktterrein in Assen. Het gaat om zeven locaties waar bodemvervuiling is geconstateerd. Die worden allemaal afgegraven. Arcadis is daar zeker enkele weken mee bezig, zo is de verwachting.
- [Omgevingsdienst Twente is opgericht](#)
Op 6 oktober 2017 is de Gemeenschappelijke Regeling van de Omgevingsdienst Twente (OD Twente) door alle deelnemers, de Twentse gemeenten en de provincie Overijssel, ondertekend. Daarmee is de OD Twente opgericht en deze is uiterlijk op 1 januari 2019 operationeel. De OD Twente voert in opdracht van alle Twentse gemeenten en de provincie Overijssel de werkzaamheden m.b.t. vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu en bodem uit. In totaal gaan er circa 110 medewerkers werken voor de OD Twente.
- [Bewoners Veerstraat Wageningen vinden nieuw bodemonderzoek overbodig](#)
Naar aanleiding van het ontdekken van vervuilde grond in de tuinen in de Veerstraat hebben de bewoners vorige week een brief ontvangen van De Woningstichting en de gemeente Wageningen.

- [Afferdense en Deestse Waarden: de stand van zaken](#)
Boskalis begon in juli met de graafwerkzaamheden om het gebied volgens de plannen in te richten. Zo zijn ze onder andere bezig bij de instroomopening van de nevengeul, waar een zandvang komt. Daarnaast werken zij aan de hoogwatergeul, op het terrein van de voormalige steenfabriek Turkswaard.
- [Dijk versterkt met TGG-grond met 'unieke' vervuiling](#)
Ernstig vervuild, maar vanwege het stormseizoen kan de sanering van de Westdijk in Spakenburg pas na 1 april volgend jaar worden aangepakt. Ook blijkt de gebruikte grond een 'unieke' samenstelling te hebben. De Westdijk is het laatste stuk van de dijken langs de randmeren en de Eem dat is aangepakt. Uit het onderzoeksrapport dat Royal Haskoning in opdracht van Waterschap Vallei en Veluwe heeft opgesteld, blijkt dat de 'thermisch gereinigde grond' TGG die gebruikt is voor de versterking van de dijk 'een onnatuurlijke samenstelling heeft met een zeer hoog sulfaatgehalte en een zeer hoge ph'. Dus heel basisch en heel zout. In het rapport staat: „Grond van een dergelijke samenstelling aanbrengen op een veenlaag, in combinatie met de ligging onder het grondwaterniveau, is voor zover ons bekend uniek.” TGG is vervuilde grond die door verhitting gereinigd is. De grond is dan geschikt om als ondergrond te dienen voor bijvoorbeeld snelwegen of industrie- en parkeerterreinen. In Spakenburg is niet alleen grond voor de versterking gebruikt die daarvoor nooit gebruikt had mogen worden - immers nog altijd flink vervuild - het is ook nog eens gebeurd op slappe veengrond. De Westdijk is versterkt door de binnendijkse berm te vergroten. Met als kernmateriaal de TGG, afgedekt door klei. De klei zou moeten voorkomen dat eventuele verontreiniging zou uitlogen. Maar, zo constateren de onderzoekers, 'een deel van de TGG is in de oorspronkelijke sloot toegepast.' En: „In combinatie met de zetting op de slappe veengrond ligt er nu een fors deel van de TGG-toepassing onder het grondwaterniveau.” Daardoor logen stoffen direct uit naar het grondwater, en via het grondwater naar het oppervlaktewater. Met alle gevolgen van dien, weten boeren die hun weilanden langs de Westdijk hebben liggen. Plotselinge kalversterfte vorig jaar deed de alarmbellen afgaan. Plaatselijk is ook duidelijk een zoutrand te zien langs de sloten. Om de risico's voor het milieu te beperken, wordt nu constant slootwater weggepompt naar het Eemmeer. De milieudienst in de provincie Utrecht, de RUD, heeft het waterschap laten weten dat de vervuiling zo ernstig is, dat die aangepakt moet worden. En wel voor 1 december. Dat kan onder meer door alle vervuilde grond te verwijderen, of door permanent door te spoelen en vervuild water af te voeren. Al is dat laatste onwaarschijnlijk: het waterschap heeft aangegeven dat het oppervlaktewater niet verontreinigd mag worden en dat er maatregelen genomen moeten worden om dat ook te voorkomen. Er komt nu een aanvullend onderzoek naar onder meer de gevolgen van de vervuiling van het grondwater en naar mogelijke oplossingen. Het opruimen van de vervuiling kan dan vanaf april volgend jaar worden aangepakt. Eerder mag sowieso niet: tijdens het stormseizoen, dat tot 1 april duurt, mag niet aan de dijken gewerkt worden.
- [Tuinen Lombok \(Utrecht\) onderzocht na vondst hoge concentratie lood](#)
Zestig tuinen in de Utrechtse wijk Lombok worden de komende tijd onderzocht op mogelijke aanwezigheid van schadelijke stoffen in de bodem. Aanleiding is de vondst van een hoge concentratie lood in twee tuinen in de buurt.
- [2 varianten voor versterking Zuidkade Marken](#)
In juli 2016 heeft minister Schultz van Haegen van Infrastructuur en Milieu gekozen voor een dijkversterking die het voormalige eiland Marken de komende 50 jaar moet beschermen tegen overstromingen.
- [Archeologische onderzoeken Marken afgerond](#)
Ingenieursbureau Sweco zocht de afgelopen maanden samen met

archeologisch adviesbureau ADC ArcheoProjecten boven en onder water naar sporen uit het verleden. 'Uit historische kaarten weten we waar vroeger bijvoorbeeld werven en havens waren gevestigd', vertelt Jitske Blom, adviseur archeologie bij Sweco.

- [Zorgen over ontwikkeling van De Werf \(Alphen aan den Rijn\) blijken terecht](#)
De Werf, beter bekend als het voormalig Biesterfeldterrein, staat er nog vrijwel hetzelfde bij als een jaar geleden. De enige activiteit is het saneren van de vervuilde bodem. Van een creatieve broedplaats is geen sprake en er is nog geen huurcontract getekend.
- [Grond Haagse zelfbouwkavels verontreinigd](#)
Raadslid Arjen Dubbelaar van Groep de Mos/Ouderenpartij stelt deze week vragen aan het gemeentebestuur over de zelfbouwkavels aan het Viljoenplantsoen. Uit een beschikking blijkt dat de gemeente al in 2012 op de hoogte was van ernstige bodemverontreiniging, iets waarover de kopers pas op de dag van de overdracht bij de notaris in 2017 zijn geïnformeerd.
- [Albert en Myrthe: de eerste 'drijvende' boeren ter wereld in Rotterdam](#)
Naast de Markthal en de Euromast heeft Rotterdam er binnenkort een nieuwe trekpleister bij: de eerste drijvende boerderij ter wereld. Boer Albert Boersen en boerin Myrthe Brabander gaan de 1.000 vierkanten meter drijvende zuivelboerderij in de Merwehaven runnen.
- [Let op: lood in de \(Zeeuwse\) grond!](#)
Op veel plekken in Zeeland zit een verhoogde concentratie lood in de grond. Lood is slecht voor de gezondheid; vooral bij jonge kinderen. Om te zien waar een verhoogde concentratie in de bodem zit, hebben de Zeeuwse overheden een online kaart gemaakt en geven ze tips om vergiftiging te voorkomen
- [Steun voor duurzame land- en tuinbouw in West-Brabant](#)
De provincie Noord-Brabant gaat drie duurzaamheidsprojecten in West-Brabant ondersteunen met expertise en begeleiding. In de gemeente Steenberghe worden acht glastuinbouwbedrijven op Nieuw-Prinsenland geholpen klimaatneutraal te opereren. In Zundert krijgt de vereniging Treeport hulp bij het realiseren van een spraakmakend en energieneutraal centrumgebouw. In het Bredase Markdal en de gemeente Drimmelen gaat het om een nog pril initiatief van agrariërs om energie te leveren aan de directe omgeving. Met de steun is een bedrag van enkele tonnen gemoeid. De steun valt binnen provinciale 'uitvoeringsprogramma Energie'. De provincie wil 14 procent duurzame energieopwekking in 2020. De bedoeling is dat er verder innovatie plaatsvindt door de steun, zodat het tempo van de verduurzaming na 2020 sterk toeneemt. Speciaal hiervoor is het samenwerkingsverband Werkplaats De Gruyter in het leven geroepen. Daarin werkt de provincie samen met de agrarische sector, de waterschappen en Rijkswaterstaat om tot een duurzame land- en tuinbouw te komen.